

Kulturdepartementet
Oslo

Deres ref.

Vår ref.
19/784-1 /BANY

Dato:
Oslo, 22.03.2019

Innspill til scenekunststrategi

LO takker for muligheten til å komme med innspill til denne strategien. LO er landets største hovedsammenslutning for arbeidstakere med over 930 000 medlemmer. Flere av våre 26 medlemsforbund organiserer ansatte i kunst- og kultursektoren.

Innledning

Trygge finansielle rammer og langsiktighet er avgjørende for god kunstproduksjon og formidling både ved institusjonene og det frie feltet, og LO mener en prosent av statsbudsjettet bør gå til kultur. For trange budsjetttrammer som rammer kunstnerne, vil også ramme kunsten. Det vil i tiden fremover være svært viktig å bygge på, og videreutvikle, den infrastrukturen og de rammene og ordningene som i dag eksisterer og fungerer.

Institusjonene

Institusjonene er bærebjelkene i norsk kulturliv og de viktigste arbeidsgiverne for ansatte og frilans kunstnerne innenfor scenekunstudrådet. Staten har gjennom tiår bygget opp et landsdekkende nettverk av svært varierte, profesjonelle institusjoner som i dag leverer kulturtilbud av høy kvalitet til et stort og sammensatt publikum. Institusjonene representerer i dag stabilitet og forutsigbarhet for de kunstnerne som har faste ansettelser, og de gir også gode arbeidsbetingelser til de mange frilanserne som tilknyttes virksomhetene. En svekking av institusjonenes økonomi svekker også kunstnernes arbeidsmuligheter. ABE-reformen har ført til en betydelig reduksjon i tilskudd. Institusjonenes økonomi er i all hovedsak knyttet til kunstnerisk produksjon, og dermed rammer dette den kunstneriske kjernevirksomheten og kunstnernes arbeidsmuligheter direkte. Det må vurderes hvorvidt reformen virker etter hensikten på scenekunstoffet, og også hvordan den virker inn på regjeringens uttalte mål om å skape arbeidsplasser og bedre kunstnerøkonomien. Scenekunst av ypperste kvalitet koster og det vil også være svært uheldig om signifikante kutt i bevilgningene fører til at institusjonene stadig oftere må satse på «sikre» kort og ikke på å utfordre kunstens grenser av redsel for fall i publikumstilstrømningen.

Organisering og ansvarsdeling

I Kulturmeldingen legger Regjeringen til grunn følgende målsetting: «Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.»

Med vinterens debatter om kunstnerisk ytringsfrihet vil vi også vise til følgende sitat fra Kulturutredningen fra 2014; «Å opprettholde og styrke den kulturelle infrastrukturen er en viktig forutsetning for et levende demokrati. Det må legges til rette for mangfold av kunstnere og kulturuttrykk, og for at hele befolkningen skal kunne delta i kunst- og kulturlivet»

I lys av dette mener LO at staten må ha det finansielle hovedansvaret for de musikk- og scenekunstinstitusjonene som oppfattes som en betydelig del av en nasjonal infrastruktur for fri ytring, og at staten må bidra til å opprettholde og videreutvikle denne infrastrukturen, og ikke redusere sitt ansvar til å omfatte færre institusjoner. Det er behov for et helhetlig, kulturpolitisk begrunnet forslag til tydelige rammer for den fremtidige finansieringen av musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Offentlige støtteordninger

Gruppen scenekunstnere har en stor andel frilansere og selvstendig næringsdrivende og for denne kunstnergruppen er stipend og tilskuddsordninger viktige. Tilskuddsordningene, både for kompanier og enkeltscenekunstnere, har stått stille i flere år og det trengs en gjennomgang av rammevilkårene for scenekunstordningene. Det er viktig at det blir gitt mulighet til en langvarig utvikling av det kunstneriske virke gjennom en styrking av de langsiktige ordningene, samtidig som det også er behov for mindre prosjektstipender med løpende frister og kort svartid. Dette for raskt å kunne realisere muligheter som åpner seg og for å bidra inn i prosjekter der man kunstnerisk trenger mer fordypning og arbeidstid.

Tilstrekkelig finansiering er nødvendig for å sikre høy kunstnerisk kvalitet, og anstendige lønns- og arbeidsvilkår. Det er paradoksalt at arbeid i det frie feltet som regel betaler dårligere enn arbeid på institusjonsteatrene, når det svært ofte fører til mye mer arbeid grunnet manglende infrastruktur. Vi mener at kunstproduksjoner finansiert gjennom de statlige fondene bør etterstrebe å sikre kunstnerne honorarnivåer basert på anbefalte minstesatser/tariff.

SKUDA

Regjeringen har i Kulturmeldingen tatt til orde for å «forenkle og styrkje rammevilkåra og dei sosiale rettane til sjølvstendig næringsdrivande kunstnarar».

Institusjonene gir kunstnerne trygghet i form av tariffbestemte lønninger, pensjonsrettigheter og regulert arbeidstid, men det er behov for ordninger som bidrar til tryggere rammevilkår for den store andelen frilanskunstnere. Vi vil her fremheve betydningen av Skuespiller- og danseralliansen (SKUDA) Hensikten med ordningen er at alliansen gir et ansettelsesforhold for frilans dansere og skuespillere i periodene mellom ansettelser og bidrar slik til at kunstnere kan ha en mer forutsigbar inntekt og bedre sosiale rettigheter. Ordningen bidrar videre til at kunstnerne gis mulighet til å fokusere på kompetanseheving og utvikling av kunstnerskapet. Dette fremmer kvalitet, produksjon og formidling og gagner både kunsten, kunstnerøkonomien og publikum. Samtidig er ordningen avhengig av at det også eksisterer oppdragsgivere med gode nok økonomiske rammer til å engasjere kunstnerne. LO mener ordningen bør styrkes og at det også bør etableres en musikerallianse. I ett tverrfaglig perspektiv vil dette bidra til å styrke scenekunstfeltet, der musikere ofte har en sentral rolle i produksjonene.

Opphavsrett og digitale muligheter

Internasjonalt er «value gap» den kanskje største utfordringen for den kreative industrien. Utfordringen knyttet til plattformtjenester som YouTube er at kreativt innhold ofte lastes opp av brukere og generer inntekter til tjenestene, blant annet ved bruk av annonsørinnhold og annen reklame, uten at rettighetshaverne tjener økonomisk på det.

I sin innstilling til åndsverkloven ga Stortingets kulturkomité en anmodning til regjeringen om å se på verdigaproblematikken. Det skjer nå mye i EU på dette området, men det er viktig at

Norge også går foran som godt eksempel ved å vedta en bestemmelse som kan lukke verdigapet og sørge for at norske kunstnere kan leve av det de skaper. Vi vil derfor understreke viktigheten av at vår regjering gjør sitt for å sikre et rettferdig digitalt marked.

#metoo

Fafo gjennomførte i 2018 en web-basert spørreundersøkelse om seksuell trakassering blant aktører innen film-, TV-, scene-, musikk- og spillfeltet i Norge. 34% av respondentene arbeidet innen scenekunstheltet. Totalt 32 prosent svarer at de har vært utsatt for seksuell trakassering i løpet av sin karriere. Funnene viser at kvinner er mer utsatt enn menn, og at yngre kunstnere med løsere tilknytning til arbeidsplassen ofte er mer utsatt for seksuell trakassering enn øvrige arbeidstakere. For å sikre et kulturliv der kunstnerne ikke faller fra sine yrker grunnet uholdbare arbeidsforhold er det, utover gode varslingsstrukturer, holdningsarbeid og instanser som ivaretar alle de uten ansvarlige arbeidsgivere, viktig å ta tak i de strukturelle forholdene som kan bidra til nødvendige endringer.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Julie Lødrup
(sign.)

Bård Nylund
avdelingsleder
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.